

بررسی پیامدهای آرایش‌های نوپدید بر امنیت زنان

وحید رشتبری*

ناهیدسادات سیدرضائی**

چکیده

دین اسلام، دین کاملی است که افزون بر بهادادن به گرایش‌های ذاتی بشر از جمله آرایش و زینت‌کردن، برای آن چارچوب‌هایی را تعیین کرده است تا انسان به آرامش واقعی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی برسد، اما امروزه با تغییر سبک زندگی و الگوهای فرهنگی ارائه‌شده از طریق رسانه‌های دشمن از جمله ماهواره، شبکه‌های اجتماعی و ...، گرایش به آرایش بین دختران و زنان رو به فزونی گذاشته است و هر روزه شاهد آرایش‌های جدیدی هستیم که کاملاً مخالف با دین و فرهنگ ما هستند و تبعات جبران‌ناپذیری را به جامعه تحمیل می‌کند. این تبعات در بُعد فردی و خانوادگی عبارت‌اند از: اتلاف وقت و گرفتن همت آدمی، تهدید سلامت و امنیت جسمی فرد، مانع‌بودن در اعمال عبادی، سست‌شدن بنیان خانواده؛ همچنین در بُعد اجتماعی این تبعات را دارد: از بین رفتن آزادی و امنیت زنان، تحمیل هزینه‌های سرسام‌آور به اقتصاد کشور، بروز تقلید فرهنگی در جامعه و گسترش فساد اجتماعی.

کلیدواژه‌ها: آرایش نوپدید، امنیت، زنان، جامعه.

* کارشناسی ارشد فلسفه، پردیس فارابی دانشگاه تهران.

** دانش‌آموخته سطح ۳، رشته تفسیر و علوم قرآنی، مؤسسه حوزوی معصومیه (ع.ج.ع).

مقدمه

انسان همواره تنوع طلب و نوگراست. یکی از قلمروهای تنوع طلبی انسان، تنوع در آرایش و زینت است. دین مبین اسلام دینی جامع و جاودان است که نه تنها با گرایش های ذاتی آدمی مخالفت نمی کند، بلکه با بیان چارچوب ها و ارائه الگوی عملی، به این میل درونی جهت و عمق بخشیده است؛ از این رو در معارف دینی و سیره ائمه علیهم السلام برای آرایش و زینت، حدود و مرزهایی تعیین شده است تا از افراط و تفریط جلوگیری شود. در روایات متعددی به خوشبو کردن (مجلسی، ۱۳۶۷: ج ۱۰، ص ۱۰۰)، آراستن ناخن (عاملی، ۱۳۶۷: ج ۲، ص ۱۳۴) توجه به زیبایی چهره (مجلسی، ۱۳۶۷: ج ۱۴، ص ۳۲۰) و رنگ موی زن (مجلسی، ۱۳۶۷: ج ۱۰۲، ص ۷۶۶) از یک سو و لزوم آراستگی شوهر برای زن از سوی دیگر توجه شده است. در واقع مجموع این روایات بیان کننده توجه اسلام به این نیاز زن است. بنابراین آرایش زن در محیط خانه و برای همسر و دوری کردن از جلوه گری در مکان های عمومی مورد تأکید اسلام است.

امروزه با توجه به تغییر سبک زندگی، شاهد حضور اجتماعی زنان در فرصت های شغلی و تحصیلی زیادی در جامعه هستیم؛ از این رو زنان و دختران به دلیل قرار گرفتن بدن به عنوان بخش مهمی از بازتابندگی اجتماعی به آرایش و استفاده از لوازم آرایشی و زیبایی دیدگاه متفاوت تری از قبل پیدا کرده اند و هر روز شیوه های جدیدی از آرایش در جامعه بروز و ظهور می کند که تبعات فردی، خانوادگی و اجتماعی زیادی دارد. آنچه در این پژوهش بررسی شده است، پیامدهای آرایش های نوپدید بر امنیت زنان جامعه است. اگرچه به مسئله آرایش در منابع متعدد پرداخته شده است، تحقیقی مستقل درباره پیامدهای آرایش های نوپدید یافت نشد. اما کتاب آرایش و پوشش از دیدگاه پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله تألیف مریم معین الاسلام، بحثی روایی، تاریخی و جامعه شناسانه است و مسئله حجاب و اهمیت آن را بررسی کرده است. اکرم تقی نیز در کتاب آرایش های نوپدید کوشیده است پژوهشی فقهی در طهارت های سه گانه انجام دهد و به زوایای مختلف آرایش های نوپدید و جو غالب در جامعه بپردازد. مقاله «آرایش و زینت زن از نظر قرآن و سنت» نوشته ماجده زرگوش، دستورهای ایجابی و سلبی درباره زینت در کتاب و سنت را بررسی کرده است. وجه تمایز و نوآوری این پژوهش، توجه به پیامدهای آرایش های نوپدید بر امنیت زنان جامعه است. پژوهش حاضر به روش توصیفی - کتابخانه ای به دنبال پاسخ به این پرسش است که آرایش های نوپدید چه پیامدهایی بر امنیت زنان جامعه دارد؟

۱. مفهوم‌شناسی

«آرایش» اسم مصدر و معادل عربی آن تزیین است، به معنای زیباکردن است (بستانی، ۱۳۷۵: ص ۴۷). در صحاح آمده است: «جَمَلَهُ أَيْ زَيَّنَهُ»: او را زیبا کرد، یعنی او را تزیین کرد (جوهری، ۱۴۱۰: ج ۴، ص ۱۶۶۲). «آرایش کردن» در اصطلاح به معنای آراستن و جلوه‌کردن است (دهخدا، ۱۳۷۷: ج ۱، ص ۶۲). آرایش‌های نوپدید در این تحقیق عبارت‌اند از: کاشت مژه، مو، کاشت ناخن، تزریق ژل، بوتاکس، تاتو و

«امنیت» از ریشه «آمن» معنایی ضدترس دارد (فراهیدی، ۱۴۰۹: ج ۸، ص ۳۸۸). برخی لغت‌شناسان واژه «آمن» را هم معنای «سَلِمَ» می‌دانند و کاربردهای آن را در سکون و آرامش قلب دانسته‌اند (فیومی، ۱۴۱۴: ج ۲، ص ۲۴). راغب اصفهانی آن را آرامش نفس و از بین رفتن ترس معنا کرده است (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲: ج ۱، ص ۲۴). در مجموع این واژه به معنای آرامش حاکی از نبود هرگونه عامل ترس‌آور است که سلامت فضا را به همراه دارد.

امنیت ابعاد متنوعی شامل ذهنی و عینی، داخلی و خارجی، فردی و جمعی دارد و از لحاظ گستره نیز حیطه‌های ملی، منطقه‌ای و جهانی را دربر می‌گیرد. از جنبه سطح به سطوح خرد و کلان تقسیم می‌شود. هریک از این ابعاد، گستره و سطوح امنیت به خرده‌ابعاد دیگری تقسیم می‌شود؛ برای مثال امنیت در سطح خرد می‌تواند شامل امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت فکری، امنیت بیانی، امنیت اخلاقی، امنیت شغلی و امنیت حقوقی باشد یا امنیت در سطح کلان می‌تواند زیرسطوح اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی و طبیعی یا زیست‌محیطی را دربر گیرد (<https://hawzah.net>).

۲. پیامدهای فردی و خانوادگی آرایش‌های نوپدید

با توجه به اینکه آرایش‌های نوپدید از جمله کاشت مژه، تزریق ژل، بوتاکس، کاشت ناخن، تاتو و ... در نگاه اول، قبل از حضور اجتماعی زن در جامعه بر خود فرد و خانواده پیامدهای بی‌شماری دارد، ابتدا تبعات فردی و خانوادگی آن را بررسی می‌کنیم.

۲-۱. اتلاف وقت و گرفتن همت آدمی

امروزه «آرایش» یکی از مسائل مطرح بین دختران و زنان است که وقت و انرژی زیادی را صرف آن می‌کنند تا ظاهرشان را با فعالیت‌های مختلف از جمله آرایش مو و صورت و جراحی‌های

زیبایی به شکل آرمانی درآورند. کشور ایران در دوره بعد از انقلاب اسلامی به دومین مصرف‌کننده لوازم آرایش در خاورمیانه و هفتمین واردکننده لوازم آرایش در جهان تبدیل شده است. امام رضا علیه السلام از قول پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ لَا يُرْوَلُ الْعَبْدُ قَدَمًا عَنْ قَدَمِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَ عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَ عَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَ فِيمَا ذَا أَنْفَقَهُ وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ: روز قیامت بنده قدم از قدم بر نمی‌دارد تا اینکه چهار سؤال از وی می‌شود: از عمرش که در چه سپری ساخته؟ و جوانی‌اش در چه راهی صرف کرده؟ و از مالش که از کجا آورده و به چه مصرفی رسانده؟ و از دوستی ما اهل بیت» (شیخ صدوق، ۱۳۸۵: ح ۱۲۵، ص ۲۵۳). عمر انسان باید صرف آبادی دنیا و آخرت او شود. از یک طرف باید برای تأمین معاش و ساختن زندگی دنیوی و رفع نیازها بکوشد و از سوی دیگر، باید به آبادی آخرت و تحصیل دین و تقویت ایمان بیندیشد؛ بنابراین سزاوار نیست انسان در مدت زندگی، هیچ توشه‌ای برای آخرت گردآوری نکند. اساساً آدمی برای خوردن و آشامیدن و خوابیدن و رسیدگی به غرایز خلق نشده است، بلکه این امور وسیله حرکت انسان به سوی خداوند متعال‌اند و باید به اندازه رفع نیاز به کار گرفته شوند. اگر برای کسی رسیدگی به غرایز به هدف زندگی بدل گردد، ناخودآگاه زندگی او حیوانی می‌شود. خداوند متعال درباره مورد برخی افراد می‌فرماید: «يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ: مثل حیوان‌ها فقط می‌خورند و از دنیا بهره می‌گیرند و عاقبت آنها جهنم است» (محمد: ۱۲).

رهبر معظم انقلاب در بیانات خود به این امر مهم تأکید می‌کند و توجه دادن به آرایش را مصادف با اتلاف وقت می‌داند:

... غالب کسانی که وارد محیط‌های علمی می‌شدند (زمان پهلوی) و این جرئت را می‌کردند که وارد شوند، وقت زیادی از اوقاتشان برای این‌طور چیزها صرف می‌شد: برای رسیدگی به مُد، آرایش، برای مسائل مربوط به چیزهایی که در یک محیط غیراسلامی برای زنان حتماً وجود دارد (ارتباطات نامشروع و خطرناک، گفتگوها و مذاکراتی که بین خود زنان و دختران هست). اینها چیزهایی است که وقت را می‌گیرد. البته وقت، مهم‌ترین سرمایه انسان است. هیچ سرمایه‌ای در دنیا، عزیزتر از وقت نیست. اما بیش از وقت، همّت آنها را می‌گیرد. دختری که همّتش به مسئله لباس و مُد و آرایش و رفیق پسر و چگونگی در فلان میهمانی ظاهر شدن و چطور به فلان مجمع راه

پیدا کردن و چگونه راه رفتن تا دیگران از او خوششان بیاید، باشد و به این چیزها بیندیشد، چقدر می‌تواند وقت خودش را در تحقیق صرف کند؟ چقدر می‌تواند خودش را در معلومات غرق کند؟ فقط عده معدودی توانستند به آن جاها برسند. محیط در نظام غیراسلامی، محیط رشد لاقل برای زنان نیست (بیانات در دیدار جمعی از خواهران متخصص رشته پزشکی و مامایی، ۱۳۷۲/۰۹/۰۸).

ایشان در بیانات دیگری فرمودند: «در رژیم گذشته زن را وادار می‌کردند که به وسیله جلوه‌گری، برای خویش یک شخصیت کاذب درست کند. آیا جنایتی بزرگ‌تر از این نسبت به زن وجود دارد که سر او را با آرایش و مُد و طلا و زیورآلات بند کنند و نگذارند در میدان سیاست و اخلاق و تربیت وارد بشود؟» (بیانات، ۱۳۶۸/۱۰/۲۶).

۲-۲. تهدید سلامت و امنیت جسمی فرد

افراط در استفاده از لوازم آرایشی، سلامت فرد را به خطر می‌اندازد. امروزه بدون توجه به پیامدهای سوء لوازم آرایشی، بر میزان تقاضای این لوازم افزوده می‌شود. طبق گزارش انجمن متخصصان پوست ایران، بیشترین علت مراجعه به متخصصان پوست در سال‌های اخیر به عوارض ناشی از آرایش برمی‌گردد:

الف) پیری زودرس پوست: مواد آرایشی و بهداشتی عموماً با ایجاد یک سد، مانع رسیدن اکسیژن کافی به پوست می‌شوند، پیری زودرس پوست به‌ویژه در دختران نوجوانی که از سنین پایین آرایش می‌کنند را سبب می‌شود. این تأثیرات تدریجی با پیرشدگی پوست، بروز چروکیدگی در ناحیه پیشانی و چین‌خنده آغاز می‌شود؛ ولی متأسفانه بانوان برای پوشاندن این چین‌وچروک‌ها، از مواد آرایشی بیشتری استفاده می‌کنند که همین امر سبب ضربه و آسیب جدی‌تری به پوست می‌شود.

ب) سرطان: با توجه به وجود بیش از هشتصد ترکیب شیمیایی سمی در مواد آرایشی و عطرها صنعتی، استفاده مداوم از لوازم آرایشی، موجب جذب سالانه ۲۵۰۰ گرم مواد شیمیایی به بدن می‌شود. گفتنی است اغلب زنان بیش از بیست نوع مختلف لوازم آرایشی و بهداشتی استفاده می‌کنند که این موضوع موجب افزایش خطرهای ناشی از مصرف این نوع مواد می‌گردد. تحقیقات نشان می‌دهد که مواد آرایشی می‌توانند به رشد سلول‌های سرطانی کمک فراوانی کنند. ترکیبات شیمیایی استفاده‌شده در مواد آرایشی مانند مواد محافظی از جمله

«پارابن‌ها» و «فتالات‌ها»، ارتباطی مستقیم با رشد تومورهای سرطانی به‌ویژه سرطان سینه دارند. پژوهش‌های اخیر «سازمان مبارزه با سرطان آمریکا» نشان می‌دهد که «پارابن‌ها» در بیست نوع از نمونه‌های گرفته‌شده از سرطان‌های سینه کشف شده‌اند. زنانی که بیشتر از مواد آرایشی استفاده کرده‌اند، سرطان پیشرفته‌تر و طول عمر کمتری داشته‌اند. اگرچه سازندگان لوازم و مواد آرایشی کوشیده‌اند استفاده از این ترکیب شیمیایی را در محصولات مانند شامپوها و ژل‌ها حذف کنند یا تا حدّ زیادی پایین آورند؛ اما در استفاده کمتر از آنها در مواد دیگر آرایشی ناموفق بوده‌اند.

ج) عقیمی و سقط جنین: یکی از عوامل عقیم‌شدن نوزادان، استفاده مادران آنها از محصولات آرایشی شیمیایی است. برخی مواد شیمیایی خطرناک که افزون بر مواد آرایشی، در بسیاری از مواد پلاستیکی که در ساخت اسباب‌بازی به کار می‌روند نیز وجود دارند و می‌توانند سبب عقیم‌شدن نوزادان شوند. فتالات Phthalates: ماده‌ای است که سبب بروز اختلال‌های هورمونی می‌شود. معمولاً دو نوع از این ماده در مواد آرایشی استفاده می‌شود: بنزیل فتالات DBP؛ دی‌بوتیل فتالات DBP.

فتالات و ترکیب‌های مختلف آن، اثری شبیه هورمون زنانه استروژن دارند. اگر زنان باردار در معرض این ماده قرار گیرند، فرزندشان با ناهنجاری‌های مادرزادی در اندام تناسلی متولد می‌شود یا حتی به سقط جنین می‌انجامد. افزون بر این، تأثیر ویران‌کننده آن بر کبد، کلیه، ریه و غدد جنسی ثابت شده است (کرانین، ۱۳۹۴).

د) بروز عوارض چشم: ریمل اگر فرمولاسیون مناسبی نداشته باشد، سبب ریزش مژه‌ها می‌شود که درمان آن گاهی ماه‌ها زمان می‌برد. پایه اصلی ریمل‌های مایع، آب و روغن است. ریمل‌هایی که پایه اصلی آنها آب است، محیط مناسبی برای رشد و نمو میکروب‌ها هستند؛ بنابراین تکثیر این میکروب‌ها و حضور مداوم آنها نزدیک چشم، موجب ایجاد عفونت‌های چشمی، التهاب، قرمزی، ترشحات غلیظ، خارش و پوسته‌ریزی لبه پلک می‌شود و حتی می‌تواند به قرنیه چشم آسیب برساند و موجب اختلال در بینایی شود. مواد رنگی، عطرها و مواد نگهدارنده موجود در ریمل‌ها هم می‌توانند سبب حساسیت پوستی شوند. مصرف مستمر و همیشگی ریمل به‌ویژه ریمل‌های با پایه روغنی یا در اصطلاح ضد آب، به دلیل اینکه به‌سختی از روی مژه‌ها پاک می‌شوند، به‌مرور موجب چسبندگی مژه‌ها به یکدیگر و افزایش ریزش آنها

می‌شود. شستشو و مالش شدید چشم برای پاک کردن این نوع ریمل‌ها، ممکن است باعث تخریب چشم و مژه و ورود مواد حساسیت‌زا یا عوامل عفونی به چشم شود. مواد آرایشی چشم نباید بین افراد مشترک باشد و بهتر است هر سه - چهار ماه عوض شوند؛ زیرا امکان آلودگی باکتریایی وجود دارد.

ه) عوارض جسمی کاشت ناخن: استفاده طولانی مدت از ناخن‌های مصنوعی سبب واکنش‌های دردناک و شدید شامل عفونت پوست اطراف ناخن‌ها، شل شدن ناخن‌ها و درماتیت (التهاب پوستی) می‌شود. چسب‌هایی که برای استحکام ناخن‌های مصنوعی به کار می‌روند، سبب نرسیدن هوا به ناخن‌ها می‌شود و به مرور زمان، ناخن‌ها از حالت طبیعی خود خارج و خشک می‌شوند. از عوارض دیگر این چسب‌ها می‌توان به ناصافی و تغییر شکل ناخن، خالی شدن ناخن‌های طبیعی، سوراخ شدن، چروکیدگی، شکنندگی و خرد شدن ناخن، شکاف و ترک ناخن، بدرنگی ناخن، کنده شدن لبه آزاد ناخن از بستر آن، خط‌خط شدن، پوسته‌ریزی و تغییر بافت ناخن اشاره کرد که امکان باقی ماندن آنها تا آخر عمر روی ناخن فرد وجود دارد. همچنین به دلیل حل شدن لایه محافظ ناخن به وسیله این چسب‌ها، ناخن، استحکام خود را از دست می‌دهد، نرم و آسیب‌پذیر می‌شود و میکروب‌ها به‌ویژه عفونت‌های قارچی به راحتی وارد لایه زیرین ناخن می‌شوند. به دلیل اینکه گاهی پوست کناره ناخن دچار خونریزی می‌شود و ابزار کار را آلوده می‌کند، در صورت رعایت نکردن بهداشت، احتمال انتقال بیماری‌های ویروسی همچون ایدز و هیپاتیت وجود دارد. ناخن کاشته شده در صورت شکستن ناگهانی، آسیب جدی‌تری را برای فرد به دنبال دارد؛ چراکه مواد مصنوعی مورد استفاده برای کاشت ناخن بر روی لایه‌ای متشکل از یک ردیف سلول، چنان محکم چسبیده‌اند که اگر بر اثر ضربه یا کشیدگی ناگهانی شکسته یا کنده شوند، بافت زیر ناخن شامل پوست و گوشت و عروق نیز همراه با آنها جدا می‌شوند. افراد آرایشگری که کار کاشت ناخن را انجام می‌دهند، به علت آزاد شدن «سم سیانید» و بخار ناشی از آن دچار مسمومیت یا گاهی فوت می‌شوند.

و) عوارض تاتو: تاتو نوعی خالکوبی است که برای ترسیم خطوط ابرو، چشم و لب به کار می‌رود. این شکل مدرن خالکوبی با استفاده از قلم فلزی تاتو انجام می‌گیرد که متأسفانه بیشتر از سوی افراد غیرمتخصص انجام می‌شود. تاتو افزون بر احتمال انتقال بیماری‌های عفونی از جمله سل، جذام، سیفلیس، ایدز و هیپاتیت نوع B و C از طریق قلم فلزی آلوده، دارای عوارض

حساسیتی چون آگزم، تورم و خارش مکرر، ایجاد «کلویید» و بافت اضافه در ناحیه تزریق نیز است که بیمار در این حالت باید تا مدت‌ها پماد یا آمپول کورتون‌دار مصرف کند. با انجام تاتو ممکن است سلول‌های اطراف محل تزریق، ملتهب و به صورت دانه‌های تسییح، برجسته و بنفش شوند. تکه‌برداری این ضایعه برای تشخیص، موجب خوردن خط بخیه روی ابروی فرد و در نتیجه ایجاد منظره ناخوشایندی در صورت می‌شود. یکی دیگر از عوارض تاتو، حساسیت پوست به مواد رنگی استفاده‌شده در آن است؛ اگر این مواد از رنگ قرمز (ترکیبات جیوه) یا رنگ زرد تشکیل شده باشد، فرد با قرارگرفتن در معرض نور آفتاب دچار حساسیت می‌شود. مشکل بسیار مهم و شایع دیگر، ناخوشنودی فرد از شکل جدید ابرو و تمایل به پاک‌کردن تاتو است؛ در حالی که تاتو را می‌توان جراحی کرد و برداشت؛ اما جای آن باقی می‌ماند. اگر ماده تاتو، کربن باشد، می‌توان آن را با لیزر برداشت؛ ولی اگر دارای مواد رنگی به‌ویژه قرمز، قهوه‌ای و زرد باشد، به علت ترکیبات آهنی که در این مواد وجود دارد، امکان برداشتن آنها وجود ندارد و بعد از لیزر، ناحیه تزریق برای همیشه تیره می‌ماند. از سوی دیگر، متأسفانه بسیاری از خانم‌ها وقتی از تاتویشان راضی نیستند، برای پاک‌کردن آن از تاتوی سفید استفاده می‌کنند و با این کار به جای زیباتر شدن، شکل ضایعه را ناخوشایندتر می‌کنند (علیان‌نژادی، ۱۴۰۲).

۳-۲. مانع‌بودن در اعمال عبادی

فقیهان به استناد آیات و روایات اتفاق نظر دارند که شرط صحت وضو و غسل، نبودن مانع در اعضای آنهاست و از طرفی بسیاری از آرایش‌های نوپدید دارای جرم هستند و مخلّ شرط صحت وضو و غسل‌اند؛ از جمله:

الف) کاشت مژه

کاشت مژه به صورت یک‌دست (مژه مصنوعی) یا مژه‌های تک‌تک که به وسیله یک چسب قوی به انتهای مژه و تقریباً روی پلک می‌چسبد، برای وضو و غسل چه حکمی دارد؟ آیا زینت حساب می‌شود؟

کاشت مژه به گونه‌ای که مانع رسیدن آب باشد، اگر ضرورت نداشته باشد و به دلیل عدم امکان یا مشقت غیر قابل تحمل، هنگام وضو یا غسل قابل برداشت نباشد، جایز نیست. در هر صورت کسی که کاشت مژه انجام داده، اگر برداشتن آن ممکن باشد، وضو یا غسل با آن باطل و

در نتیجه نماز هم باطل است و چنانچه برداشتن آن تا پایان وقت نماز ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره‌ای، تیمم کند و بعد از برداشتن مژه، بنا بر احتیاط واجب قضای نمازها را نیز بخواند و اگر به گونه‌ای باشد که عرفاً زینت و آرایش محسوب شود، باید از نگاه نامحرم پوشانده شود (<https://www.leader.ir>).

ب) تاتو دائم

اگر تاتوی دائم کردن برای غسل و وضوی خانم‌ها مانع ایجاد کند، آیا این کار شرعاً جایز است؟ اگر برطرف کردن آن هنگام وضو و غسل برای او ممکن بوده و حرج و مشقت نداشته باشد، وضو و غسل با وجود چنین مانعی باطل است. و اگر برطرف کردن آن ممکن نباشد یا همراه با حرج و مشقت باشد، ایجاد چنین مانعی که موجب تبدل وظیفه وضو و غسل به وضو و غسل جبیره‌ای می‌شود، چنانچه در غیر وقت نماز باشد، مانع ندارد؛ ولی در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد، سپس مبادرت به ایجاد مانع نماید. و چنانچه نتواند در وقت وضو یا غسل آن مانع را برطرف کند یا برطرف کردن مانع حرج و مشقت داشته باشد، باید به وظیفه غسل و وضوی جبیره‌ای عمل کند، یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید (<https://www.leader.ir>).

ج) کاشت ناخن

کاشت ناخن مصنوعی برای بانوان چه حکمی دارد؟

کاشت ناخن جایز نیست. اگر برداشتن ناخن مصنوعی ممکن باشد، وضو یا غسل با آن باطل است و در نتیجه نماز هم باطل است و چنانچه برداشتن آن تا پایان وقت نماز ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره‌ای، تیمم کند و بعد از برداشتن ناخن، بنا بر احتیاط واجب قضای نمازها را نیز بخواند (<https://www.leader.ir>).

۲-۴. سست شدن بنیان خانواده

بی‌تردید هر چیزی که موجب تحکیم پیوند خانوادگی و صمیمیت رابطه زوجین شود، برای کانون خانواده مفید است و در ایجاد یا حفظ آن باید کوشید؛ اما از سوی دیگر باید با هر چه موجب سستی کانون خانواده می‌شود، مبارزه کرد. اختصاص یافتن استمتاع و التذاهای جنسی به محیط خانوادگی و در چارچوب ازدواج، پیوند زناشویی را محکم می‌کند. معاشرت‌های آزاد و بی‌بندوبار پسران و دختران، ازدواج را به صورت یک تکلیف و محدودیت

درمی آورد که با نصیحت یا زور باید بر جوانان تحمیل کرد. در نظام روابط آزاد جنسی، پیمان ازدواج به دوران آزادی دختر و پسر خاتمه می دهد و آنها را وادار می کند که به یکدیگر وفادار باشند و در نظام اسلامی به محرومیت و انتظار پایان می بخشد. از این رو در قدیم ازدواج شور و هیجان بیشتری داشت و به دنبال یک دوران انتظار و آرزو بود و با پادشاهی و سلطنت مقایسه می شد. بنابراین فراهم بودن شرایط برای بهره گیری و لذت از طریق نگاه، سخن گفتن، خندیدن، لمس کردن و مانند اینها در برابر جنس مخالف، انسان را در مقابل همسر قانونی خود دلسرد می کند و عطشی در روح ایجاد می کند که با یک جرعه و دو جرعه سیراب نخواهد شد. مردانی که همه روزه زنان بسیاری را با آرایش های گوناگون می بینند که به یقین برخی از آنها در ظاهر زیباتر و جوان تر از همسر او هستند، به طور طبیعی تمایل کمتری به زن خود نشان می دهند؛ بنابراین یکی از تبعات آرایش، تهدید بنیان زناشویی و خانواده و شروع تنش بین زوجین است (مطهری، ۱۳۴۸: ص ۸۶).

۳. پیامدهای اجتماعی آرایش های نوپدید

امروزه حضور بی حد و مرز زنان در صحنه های اجتماعی با بهانه شعار دروغین «تساوی حقوق زن و مرد» پیامدهای خطرناک و جبران ناپذیری دارد که هیچ عقل سلیم و فطرت پاک پذیرای آنها نیست؛ از جمله تبعات حضور زنان با آرایش های افراطی در اجتماع موارد زیر را می توان نام برد:

۳-۱. از بین رفتن آزادی و امنیت زنان

یکی از راه هایی که دشمنان اسلام برای تسلط بر مسلمانان از آن بهره می برند، سست کردن پایه های ایمان و تقوا بین مسلمانان است. مهم ترین ابزار برای نیل به این هدف، ترویج بی حجابی و در راستای آن تشویق و ترغیب زنان برای آرایش های به روز و خودنمایی در اجتماع است. در دیدگاه مقام معظم رهبری بیان می شود:

آنچه در غرب با عنوان شعار وجود دارد، در درجه اول آزادی زن است. آزادی معنای وسیعی را شامل می شود؛ هم شامل آزادی از اسارت است، هم شامل آزادی از اخلاق است - چون اخلاق هم یک قید و بند است - هم آزادی از نفوذ مبنی بر سوء استفاده کارفرمایی است که زن را با مزد کمتری به کارگاه می کشد و هم شامل آزادی از قوانینی

است که زن را در مقابل شوهر متعهد می‌کند. آزادی به همه این معانی می‌تواند باشد؛ کما اینکه در همین شعارهایی که نسبت به زن وجود دارد، طیف وسیعی از این مطالبات و درخواست‌ها هست که بعضی با یکدیگر به کلی متناقض‌اند. این آزادی معنایش چیست؟ متأسفانه در دنیای غرب، بیشتر متفاهم از این آزادی، آزادی به معنای نادرست و مضّر آن است؛ یعنی آزادی از قیدوبندهای خانوادگی، آزادی از نفوذ مطلق مرد، آزادی از حتّی قید ازدواج و تشکیل خانواده و پرورش فرزندان در آنجایی که هدف شهوانی زودگذری در مقابل قرار گیرد، نه آزادی به معنای صحیح آن. لذا شما می‌بینید جزء حرف‌هایی که در دنیای غرب زده می‌شود، مسئله آزادی سقط جنین است که این نکته بسیار مهمّی است و با اینکه ظاهر ساده و کوچکی دارد، اما باطن بسیار خطرناک و سهمگینی در این سخن مضمر و مندرج است. این وسیله و شعار و مطالبه‌ای است که در غرب غالباً مطرح می‌شود؛ لذا می‌گویند نهضت آزادی زنان. در نظام صحیح، در یک مطالبه و مبارزه صحیح، هدف نمی‌تواند این معنای وسیعی باشد که یک بخش آن قطعاً مضّر است؛ اگرچه ممکن است بخش‌های مفیدی هم در آن باشد (بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم بزرگداشت مقام زن در ورزشگاه آزادی، ۱۳۷۶).

ایشان در بیانی دیگر می‌فرمایند:

یکی از نشانه‌های مردسالاری غربی‌ها همین است که زن را برای مرد می‌خواهند؛ لذا می‌گویند زن آرایش کند تا مرد التذاذ ببرد! این مردسالاری است، این آزادی زن نیست؛ این در حقیقت آزادی مرد است. می‌خواهند مرد آزاد باشد، حتّی برای التذاذ بصری؛ لذا زن را به کشف حجاب و آرایش و تبرّج در مقابل مرد تشویق می‌کنند. البته این خودخواهی را بسیاری از مردان در جوامعی که از دین خدا بهره‌مند نبودند، از دوران‌های قدیم هم داشتند، امروز هم دارند؛ غربی‌ها هم مظهر اعلای این بودند. پس این مسئله که زن به سمت معرفت، علم، مطالعه، آگاهی، کسب معلومات و معارف حرکت کند، باید در میان خود بانوان خیلی جدّی گرفته شود و به آن اهمیت بدهند (بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۱۳۷۶).

۲-۳. تحمیل هزینه‌های سرسام‌آور به اقتصاد کشور

صنعت جهانی لوازم آرایشی و بهداشتی یکی از بزرگ‌ترین و پرسودترین صنایع جهان محسوب

می‌شود. ارزش بازار آرایشی در ایران حدود چهارمیلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ برآورد شده است که تنها حدود بیست درصد مواد آرایشی تولید داخل بود ۶۳ درصد از کل لوازم آرایشی در بازار ایران قاچاق هستند. ایران به دومین مصرف‌کننده لوازم آرایش در خاورمیانه و هفتمین واردکننده لوازم آرایش در جهان تبدیل شده است (کیانی و موگویی، ۱۳۹۲: ص ۱-۹). از نظر اقتصادی با نگاهی به آمار و ارقام، رشد مصرف لوازم آرایشی در ایران تجارت پرسودی برای کشورهای صادرکننده و در نهایت شرکت‌های آرایشی بزرگ چندملیتی جهانی ایجاد کرده است (باللی و کهن، ۱۳۸۹: ص ۹۹ - ۱۴۰).

۳-۳. بروز تقلید فرهنگی در جامعه

امروزه رسانه‌ها یکی از ابزارهای سمعی و بصری هستند که به طور مستقیم با روح و جان انسان‌ها ارتباط دارند. رسانه‌های رسمی هر جامعه به تبعیت از ارزش‌های پذیرفته‌شده اجتماعی، در ارائه برنامه‌ها عمل می‌کنند و معمولاً به دلیل تأثیرشان بر روی آحاد جامعه نمی‌توانند از ارزش‌ها و هنجارهای جامعه تخطی کنند؛ ولی این امر در رابطه با رسانه‌های غیررسمی صادق نیست. ماهواره، اینترنت، فیلم و ژورنال‌های خارجی از جمله رسانه‌های غیررسمی هستند که ممکن است تعارض جدی با نظام فرهنگی جامعه داشته باشند. رسانه‌ها چنان قدرتی دارند که می‌توانند نسل تازه‌ای در تاریخ انسان پدید آورند. رسانه‌ها از راه ارائه هنجارهای خاص اجتماعی به افراد القا می‌کنند که رفتار ارائه‌شده، رفتار مناسب اجتماعی است که باید آن را سرلوحه رفتار خود در زندگی قرار دهند (رفعت‌جاه، ۱۳۸۶: ص ۱۶۱). مقام معظم رهبری درباره این امر هشدار می‌دهند و می‌فرمایند:

تقلید فرهنگی خطر خیلی بزرگی است؛ اما این حرف اشتباه نشود، با اینکه بنده با مُد و تنوع و تحول در روش‌های زندگی مخالفم؛ نخیر، مُدگرایی و نوگرایی اگر افراطی نباشد، اگر روی چشم و هم‌چشمی رقابت‌های کودکانه نباشد، عیبی ندارد. لباس و رفتار و آرایش تغییر پیدا می‌کند، مانعی هم ندارد؛ اما مواظب باشید قبله‌نمای این مُدگرایی به سمت اروپا نباشد؛ این بد است. اگر مدیست‌های اروپا و آمریکا در مجلاتی که مُد‌ها را مطرح می‌کنند، فلان‌طور لباس را برای مردان یا زنان خودشان ترسیم کردند، آیا ما باید اینجا در همدان یا تهران یا در مشهد آن را تقلید کنیم؟ این بد است. خودتان طراحی کنید و خودتان بسازید (بیانات در دیدار دانشجویان و استادان دانشگاه‌های استان همدان، ۱۳۸۳).

۳-۴. گسترش فساد اجتماعی

در جامعه‌ای که حجاب، متانت، عفت و حیا ارزش تلقی می‌شود، زن پایه‌های این ارزش را از رفتار و کردار خود به بینش و باور خویش سرایت می‌دهد و از طرفی نه تنها زنان دیگر بلکه مردان را نیز به ارزش‌های جامعه متوجه می‌کند و جامعه را به سلامت و ارزش‌های واقعی سوق می‌دهد. اما اگر زن روش‌ها و منش‌های خود را تغییر دهد و به خودنمایی و آرایش‌های ظاهری بپردازد، ارزش‌هایی چون حجاب و حیا و وقار را خدشه‌دار می‌کند و با گسترش گناه و روابط نامشروع، اجتماع را به تباهی و فساد می‌کشاند (درافشان، ۱۳۸۶).

نتیجه

آرایش در جایگاه میل طبیعی و حتی یک نیاز در زنان و دختران مورد تأیید اسلام قرار گرفته است؛ از این رو برای جلوگیری از آسیب‌های آن، حدود و مقرراتی تعیین شده است تا این میل طبیعی به انحراف کشیده نشود؛ با این وجود، امروزه به همت رسانه‌های دشمن شاهد تغییر سبک زندگی و الگوهای فرهنگی در جامعه هستیم؛ از جمله ظهور آرایش‌های نواز قبیل کاشت مژه، کاشت ناخن، تزریق ژل، بوتاکس و این مقاله نشان داد آرایش‌های نوپدید در جامعه پیامدهای فردی، خانوادگی (اتلاف وقت و گرفتن همت آدمی، تهدید سلامت و امنیت جسمی فرد، مانع بودن در اعمال عبادی، سست شدن بنیان خانواده) و اجتماعی (از بین رفتن آزادی و امنیت زنان، تحمیل هزینه‌های سرسام‌آور به اقتصاد کشور، بروز تقلید فرهنگی در جامعه، گسترش فساد اجتماعی) جبران‌ناپذیری را منجر شده است که هدف دشمنان در مرحله اول مشغول داشتن دختران و زنان جامعه به کارهای واهی است تا به اهداف پلید خود برسد که همان ماندن پوستینی ظاهری از اسلام در خانواده و جامعه اسلامی است. این امر هوشیاری هر چه بیشتر زنان و دختران جامعه اسلامی را می‌طلبد و پژوهش‌های نو در راستای آگاهی این قشر مهم جامعه ضروری به نظر می‌رسد.

کتاب‌نامه

۱. «عوامل زیان‌آور در آرایشگاه‌ها»، گروه سلامت محیط معاونت بهداشت دانشگاه، علوم پزشکی اصفهان، <https://mui.ac.ir/fa>.
۲. بستانی، فؤاد افرام، فرهنگ ابجدی الفبایی عربی - فارسی، تهران: اسلامی، ۱۳۷۵ ش.

۳. بلالی، اسماعیل و جواد افشار کهن، «زیبایی و پول: آرایش و جراحی»، نشریه مطالعات راهبردی زنان»، دوره ۱۲، ش ۴۷، ۱۳۸۹ ش.
۴. جوهری، اسماعیل بن حماد، الصحاح - تاج اللغة و صحاح العربیة، بیروت: دار العلم للملایین، ۱۴۱۰ ق.
۵. حسینیان، روح الله، حریم عفاف حجاب، نگاه، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲ ش.
۶. درافشان، محمدحسین، «آثار و پیامدهای فرهنگی - اجتماعی گسترش بدحجابی»، پیام زن، ش ۱۸۴ - ۱۸۵، ۱۳۸۶ ش.
۷. دهخدا، علی اکبر، لغتنامه، تهران: انتشارات دانشگاه، ۱۳۷۷ ش.
۸. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، تحقیق: داوود صفوان عدنان، بیروت: دار الشامیه، ۱۴۱۲ ق.
۹. رفعت‌جاه، مریم، «هویت انسانی زن در چالش آرایش و مد»، نشریه مطالعات راهبردی زنان، دوره ۱۰، ش ۳۸، ۱۳۸۶ ش.
۱۰. شیخ صدوق، محمد بن علی، الخصال، تهران: کتابچی، ۱۳۸۵ ش.
۱۱. عاملی، شیخ حر، وسائل الشیعه، ج ۲، بیروت: مؤسسه آل‌البیت لاحیاء التراث، ۱۳۶۷ ش.
۱۲. علیان‌نژادی، وحید، «نگاهی به عوارض لوازم آرایشی - بهداشتی و روش‌های زیبایی متداول در جامعه امروزی»، <https://shiateb.com>.
۱۳. فراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، تحقیق: مهدی مخزومی و ابراهیم سامرائی، قم: دار الهجره، ۱۴۰۹ ق.
۱۴. فیومی، احمد بن احمد، مصباح المنیر، قم: دار الهجره، ۱۴۱۴ ق.
۱۵. کرانیان، سیدسعید، کارشناس اداره نظارت بر مواد غذایی، آرایشی و بهداشتی معاونت غذا و دارو، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ۱۸ آذر ۱۳۹۴، <https://kmu.ac.ir>.
۱۶. کیانی، مژده و فریبا موگویی، «عوامل اقتصادی - اجتماعی مؤثر بر میزان استفاده از لوازم آرایش توسط دختران زیر ۲۰ سال یزدان شهر نجف آباد»، مقاله پژوهشی پوست و زیبایی، دوره ۴، ش ۱، ۱۳۹۲ ش.
۱۷. مجلسی، محمداقرا، بحار الانوار، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۳۶۷ ش.
۱۸. مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، چ ۲، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۴۸ ش.